

Amb la col·laboració de:

Espai
d'Art
Cinètic
**Jordi
Pericot**

Imaginart Gallery

Av. Diagonal, 432
08037, Barcelona - Spain
+34 932412240
info@imaginart-gallery.com
www.imaginart-gallery.com

Jordi Pericot

Un mestre del cinetisme

23 set - 13 nov 2015

Tot flueix, res està quiet... no hi ha res permanent excepte el canvi.

Heràclit d'Efes (544 – 486 aC)

El Pericot cinètic

En general, i encara avui, es tendeix a relacionar l'art que es produeix en l'estat espanyol amb les variants figuratives, donin preferència a les formes o als colors o siguin més reals o més abstractes. No obstant això a mitjans del segle XX van sorgir importants individualitats o grups vinculats a l'art normatiu, a l'art que emprà mètodes i recursos racionals derivats dels plantejaments formulats pel constructivisme. Em refereixo al Grup Parpalló, Equipo 57, Equipo Córdoba, Antes del Arte, MENTE, o a creadors tan destacats com Eusebi Sempere, Angel Duarte, Francisco Sobrino, Yturralde, Jordi Teixidor o el Jordi Pericot (El Masnou, 1931), figura decisiva en la producció cinètica dels anys seixanta, setanta i vuitanta del segle passat.

Justament per aquest motiu l'any 1972 va ser escollit per participar en representació espanyola en la XXXVI Biennal de Venècia. Aleshores, al catàleg de la seva exposició vaig escriure "esgotats els antecedents constructivistes i bauhausians del cinetisme, només es podia optar per un epigonisme festiu i il·lusori o per portar a les últimes conseqüències els recursos propis de la "kinesis", camí pel qual Pericot s'ha inclinat declaradament". Afirmació en què em reafirmo perquè ja llavors l'obra plàstica de Pericot era fruit d'una recerca constant que l'induí a explorar al màxim les possibilitats perceptives i cognitives de l'ésser humà.

Format com a mestre, professió que exercí fins al 1957, el 1958 decidí abandonar Barcelona i instal·lar-se a França. Primer ho va fer a Tolosa de Llenguadoc i a partir del 1960 a París, on va romandre fins al 1968. A Tolosa, Pericot, s'inicià com a pintor i començà a treballar el món de les formes i els colors i seguí apropant-se al món del cinema (que feia anys que tant li interessava) i a tot el que fossin experiències perceptives. I a París, va poder viure el moment esclatant de l'art cinètic que

propiciava la galeria Denise René, que congregava artistes de la talla d'Agam, Bury, Calder, Soto, Tinguely i Vasarely, entre d'altres, que practicaven un art que abandonava les formes estàtiques i fixes convencionals per proposar-ne un altre de dinàmic, d'acció i participatiu. Precisament aquest art va ser el que va ampliar l'horitzó de Pericot, que va descobrir nous camins per a les seves recerques plàstiques, que més tard complementaria amb pràctiques en el camp del cinema pedagògic. De manera, que al llarg dels anys va anar configurant diferents etapes d'un cinetisme propi que s'inicià amb el desenvolupament de la idea de moviment per la reflexió de la llum sobre unes superfícies guerxes, que feien l'efecte de mirall, del que l'obra *Espai 15* (1965), n'és un bon exemple. Va succeir a aquesta etapa la recerca del moviment a partir de la refracció de la llum, que l'artista masnoví plasmaria en una sèrie de plàstics estriats que van trobar continuïtat primer en els mòduls cinètics T, que realitzava a partir de troncs de cons, i més tard en la col·lecció que ell denomina "La tensió entre l'ésser i el buit. Formes, colors i buits".

Un conjunt d'obres executades entre els anys seixanta i setanta que s'expliquen molt bé en aquesta exposició, que posa de manifest que Pericot va anar més enllà dels purs jocs perceptius de les il·lusions i les paradoxes del trompe l'œil a les que solien recórrer la majoria de cinètics, perquè es proposava atorgar moviment a les sensacions visuals i jugar amb els antagonismes, les reflexions, els espais rectilinis i els corbats, les vibracions, les progressions i les deformacions, comptant amb participació de l'espectador, perquè per a ell l'obra no solament té un punt de vista, sinó múltiples, i és l'ull i la intel·ligència de l'espectador el que li dona sentit.

De fet, el mateix Pericot ha reiterat que només li “interessa l’art que fa coautor l’espectador”. D’aquí que, a diferència d’altres artistes que s’han servit de les experiències òptiques, ell mai hagi incorporat moviments mecànics a les seves peces, perquè prefereix que aquestes es derivin de la complicitat que es pugui establir entre l’obra i el públic que la contempla, generant una tercera dimensió mental que en part s’avança o intueix les possibilitats del món digital.

El seu retorn a Catalunya els últims anys seixanta coincidí amb la seva implicació amb el món acadèmic, on Pericot també ha dut a terme una tasca encomiable, tot i que en detriment de la seva carrera artística, perquè a poc a poc va anar deixant de banda (sense arribar a abandonar-lo) aquest vessant creatiu per centrar la seva activitat en el camp de la teoria i la pedagogia del disseny, temàtica a la qual ha dedicat diversos llibres, que recullen l’experiència assolida al llarg de tots aquests anys, primer com director de l’escola Elisava i al final de la seva vida professional com a catedràtic de Comunicació Audiovisual a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, de la que actualment és catedràtic emèrit.

Pericot és, doncs, un artista cinètic destacat de la nostra cultura, però aquest fet no ens ha de fer oblidar que també és un pensador, un intel·lectual, un home de recerca, preocupat per tot el que està relacionat amb el discurs visual, tant en la seva dimensió estètica com significativa.

Daniel Giralt-Miracle

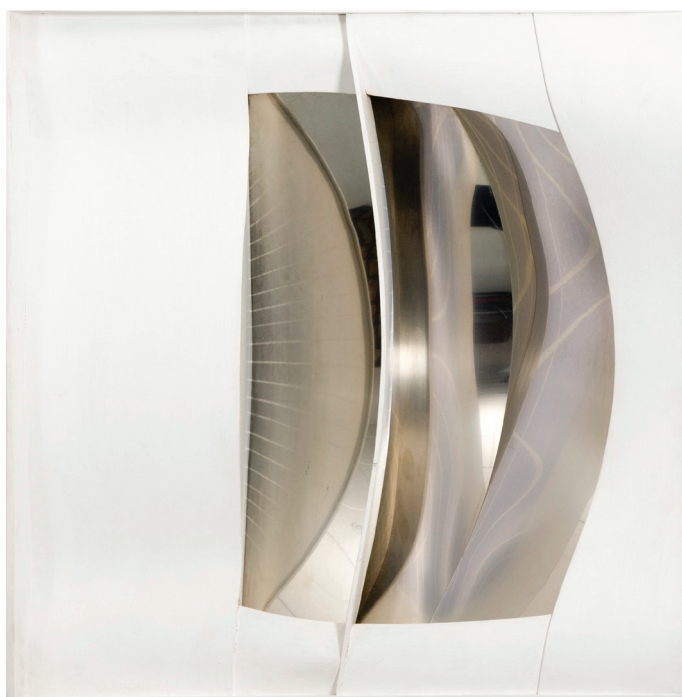
Etapes de l'experimentació cinètica de Jordi Pericot

El moviment per la reflexió. Miralls guexos. 1965-1968

Va ser Alexandre Cirici i Pellicer, director de la tesi doctoral de Pericot, *La imatge visual i la interacció de llenguatges en l'acte de la comunicació*, qui va emprar l'expressió Miralls guexos per referir-se a les obres d'aquesta etapa. Aquestes obres són peces, la majoria, de gran format, d'acer i planxes policromades, que creen formes torsionades.

És el material d'aquestes peces el que crea la il·lusió òptica de moviment mitjançant la reflexió. La llum, el color i la textura són els elements que en la seva combinació permeten la percepció de moviment. A partir de la interacció de l'espectador davant de la peça, l'obra d'art en serà una o una altra de diferent.

Aquestes obres van ser presentades per primera vegada a la primera exposició del grup MENTE, l'any 1968.

Espai 15

Planxa d'acer guerxo
72 x 72 x 22 cm
1965

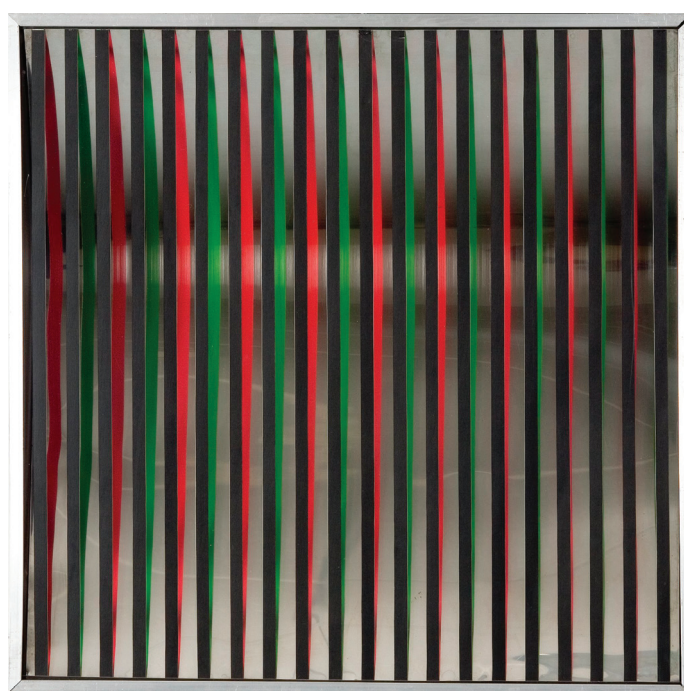
El moviment per a la refracció. Plàstic estriat (1966-1971)

Les peces d'aquest període estan formades per una base de fusta, damunt la qual Pericot col·loca una cartolina decorada amb motius geomètrics, cobertes per una caixa de metacrilat laminat.

Per la seva composició i materials, es produeix en l'espectador que contempla l'obra una sensació de vibració i moviments, veient una constant transformació.

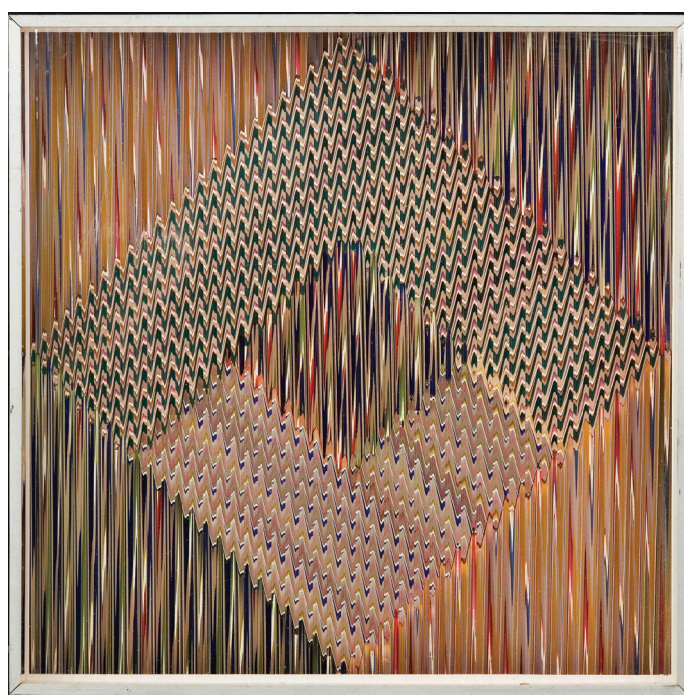
En aquest cas, es produeix un joc de refracció, és a dir, el canvi de direcció que experimenta un raig de llum en passar per una superfície que limita dos medis diferents.

L'ombra que crea el relleu i la mateixa llum que desprèn l'objecte propicien la sensació de moviment, que es dona a partir del desplaçament de l'espectador, creant un joc d'efectes cromàtics.

Projecció antagònica

Acer inoxidable
52 x 52 cm
1969

Incisió en espai 58R blau-vermell

Metacrilat estriat sobre pintura
68 x 68 cm
1971

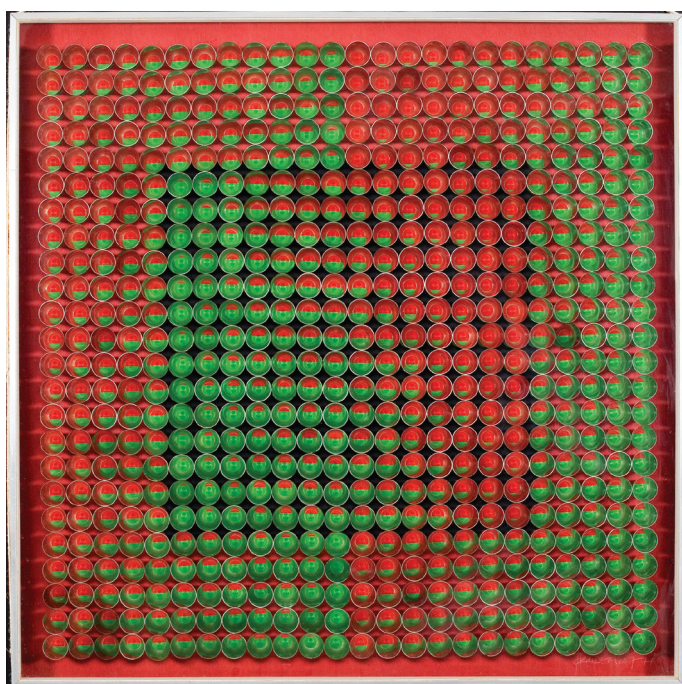
El mòdul cinètic T. Tronc de con (1968-1972)

En la seva recerca en el camp del cinetisme, Pericot crea el seu conegut Mòdul T: un tronc cònic buit i metal·litzat, que reflecteix fins a l'infinit allò que té davant, i es reflecteix vers l'espectador.

Aquest mòdul neix de l'estudi de la percepció, derivat directament de les premisses intel·lectuals de MENTE, i presenta una representació de l'espai en forma seriada i multiplicada. La seva creació neix de la definició gestàltica de l'espai *com a projecció d'un punt a l'infinit*.

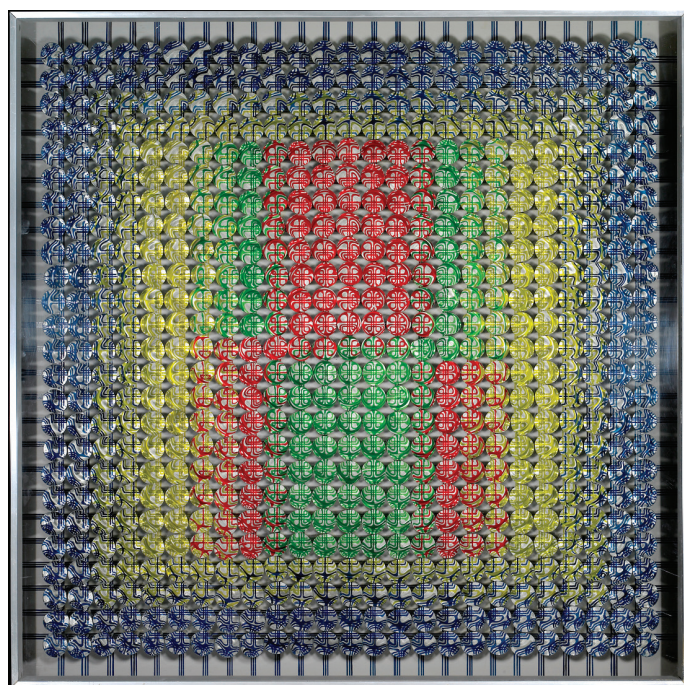
En aquestes obres es disposen els mòduls damunt d'una base pintada, cobertes amb una caixa de metacrilat llis o estriat.

El mòdul T, el primer mòdul artístic del país, és el que, amb els seus reflexos, dóna una dimensió calidoscòpica a les obres.

Espacio 50-576T. Tres planos, rojo, verde

Metacrilat metal·litzat sobre pintura
120 x 120 cm
1971

Espacios cromáticos 85-625 T.a.

Metacrilat metal·litzat sobre pintura
108 x 108 cm
1972

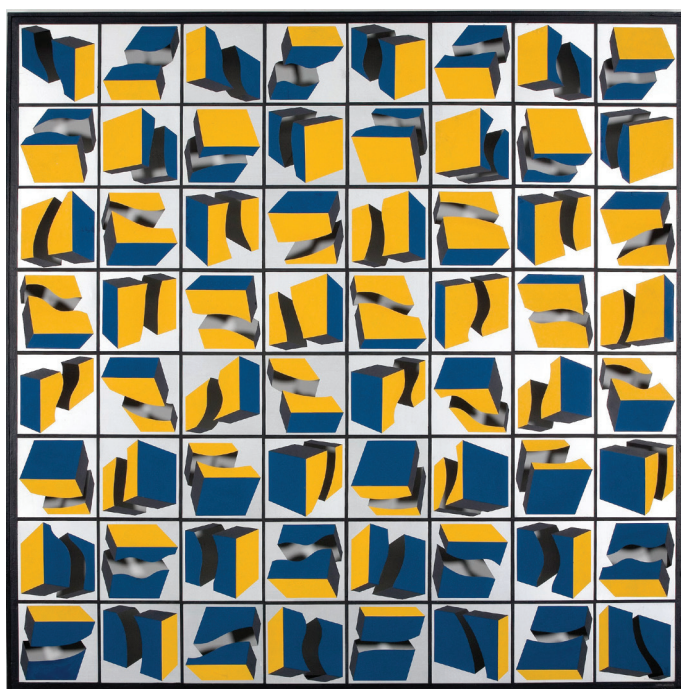
La tensió entre ésser i buit. Formes, colors i buits (1971-1974)

Els seus estudis de Filosofia tenen una gran influència en les obres d'aquesta etapa, en les que Pericot treballa sobre les idees de l'ésser i el buit.

Pericot busca donar presència i entitat a allò que no hi és, vinculant la seva creença en què una persona és tant el seu bagatge intel·lectual, com allò que encara no coneix, que és, finalment, allò que manté viu l'intel·lecte.

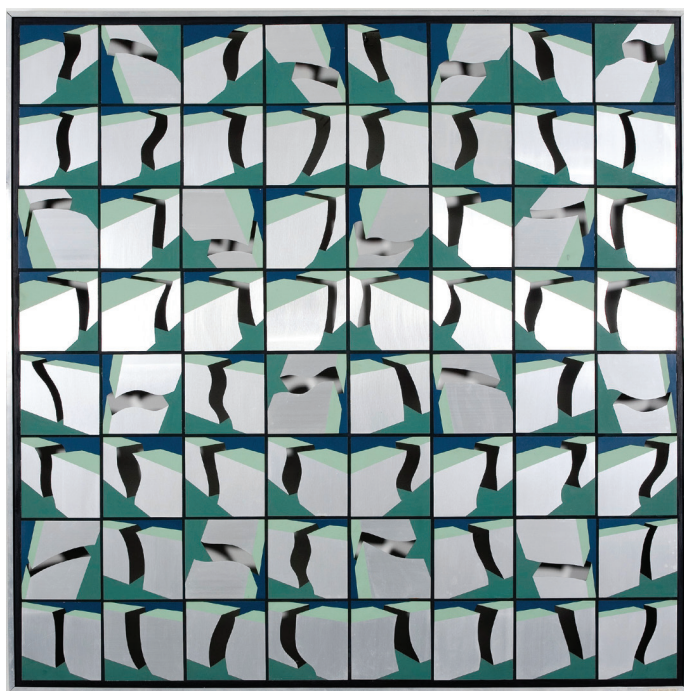
El buit rep la plasticitat a partir de la seva combinació amb la forma i el color, que s'aconsegueix amb mòduls plans d'alumini anoditzat trepat.

La forma, el color i el buit són construïts a partir de combinacions matemàtiques, i per la seva disposició eliminen el punt de vista fix, convidant a l'espectador a descobrir els itineraris que neixen de les diverses composicions. D'aquesta manera, l'espectador esdevé absolutament involucrat en l'obra, a causa de la mobilitat que ella demana.

Secciones progresivas en espacio 16 condicionadas por forma y color (36 Mds)

Pintura sobre alumini anoditzat mat- (Az. Am.)
119 x 119 cm
1973

Secciones espaciales 20 en volumen (64 md)

Pintura sobre alumini anoditzat brillant
119 x 119 cm
1974

Jordi Pericot forma part activa de la història de l'art de Catalunya per les seves aportacions a la investigació i divulgació dels nous llenguatges plàstics que han suposat un replantejament de la concepció de l'art.

La seva participació en col·lectius d'artistes de gran importància com el grup MENTE o el GRAV, la seva dedicació a la docència, refundant i dirigint l'escola Elisava i la seva vinculació de la recerca de la comunicació social, l'art i el cinetisme, des de les càtedres de Disseny, a la Universitat de Barcelona i de Teoria de la Comunicació a la Universitat Pompeu Fabra, considerem que són motius més que suficients per a dedicar aquesta exposició a una part de la seva obra, amb la intenció de posar el nostre petit gra de sorra per a donar el reconeixement i valor que té per a la història de l'art a Catalunya aquesta etapa de l'artista.

Benito Padilla
Director d'Imaginart Gallery

Jordi Pericot i Canaleta neix l'any 1931 al Masnou, fill de pares professors i pedagogs, que van inculcar tant a ell com als seus germans, una vocació dedicada a l'ensenyament.

Després de patir l'exili durant els anys de postguerra, a causa de la vinculació familiar amb la República i a l'ensenyament en català, Pericot es va graduar a Barcelona, on va començar a exercir com a professor.

L'any 1958 es trasllada a França, on els primers anys va dedicar-se a l'ensenyament. La seva altra gran vocació, el cinema, va fer que formés part d'un grup becat per l'Institut d'Educació i Ciència francès, que va realitzar una sèrie de documentals dedicats als problemes racials a les Antilles. A més de portar la càmera, Pericot es va traslladar a París per fer-ne l'edició, i s'hi va establir. Va ser en aquest moment que va començar a abandonar l'ensenyament per dedicar-se plenament al cinema, al dibuix i la pintura.

L'any 1963 celebra la seva primera exposició individual, a la Galerie du Damier, on presenta obres no figuratives, amb espais delimitats per traços negres, influenciades per Tàpies i Feito. A la inauguració hi van assistir Joan Miró i Josep Llorens Artigas. La seva segona exposició se celebra l'any següent a Barcelona, a la galeria Belarte, de Joan Mas Zammit, amb qui estrenyerà vincles quan els dos formin part del grup MENTE.

De mica en mica Pericot comença a abandonar l'abstracció. És a partir de l'any 1966 quan comença a experimentar amb els plens i buits, iniciant la seva etapa cinètica, en la mostra col·lectiva celebrada a Òmnium Cultural a París. En aquesta època treballa els colors vermell i negre, i les teories de la Gestalt el duen a treballar les formes plenes i buides. Els entrants i sortints, la combinació de colors i l'ús de diferents materials permeten a Pericot iniciar una experimentació del cinetisme.

És també en aquests moments que comença a treballar de forma conjunta amb altres artistes, allunyant-se de la figura d'artista individual, quan entra en contacte amb el GRAV, col·lectiu d'artistes que pren Victor Vasarely com a referent. Aquest component de col·lectivitat entronca amb la voluntat divulgadora i de recerca de Pericot, integrant a l'espectador com a element que forma part de la mateixa obra. Durant la seva estada a Barcelona a finals dels seixanta, retorna plenament a la seva activitat docent, alhora que s'encarrega de la refundació i direcció de l'Escola Elisava, a partir del 1968. És precisament aquest any quan funda el grup MENTE, amb Daniel Giralt-Miracle i Joan Mas, dedicat a la idea de l'obra d'art total, vinculat a la recerca del cinetisme com a art social, i a la integració de les arts. L'any 1970, i després de participar en la tancada d'intel·lectuals de Montserrat, Pericot s'instal·la definitivament a Catalunya.

L'any 1972 va ser significant en la seva carrera artística: va representar Espanya a la Biennal de Venècia, alhora que va començar a minvar la seva activitat com a artista plàstic, dedicant-se plenament a la seva tasca pedagògica i teòrica. El decés d'aquesta activitat arriba al seu final l'any 1984, tancant la seva etapa artística amb l'obra MeRdA, que vincula amb una crítica vers la mercantilització de l'art, el mateix que critica el mateix sistema.

A partir d'aquest moment Pericot es dedicarà plenament a la pedagogia i al disseny.

Actualment és Catedràtic Emèrit de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra i director de la revista Temes de Disseny.

L'any 2007 va rebre la Medalla d'Or al Mèrit Cultural per l'Ajuntament de Barcelona i el 2008 va ser elegit membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, ingressant amb la lectura del seu discurs "L'herència del cinetisme. De l'art participatiu a l'art interactiu."

imaginart *